

Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta
podzim 2005, 1. ročník
vyučující: Kateřina Vlčková

Seminář k úvodu do pedagogiky a základům pedagogického myšlení

Ž á k

Autoři:
Kristýna Šťastníková
Eliška Slavičková
Jan Švadlenka

Obsah:

1. Předpoklady vychovávaného jedince
2. Postavení ve výchově
3. Rovnost šancí
4. Individuální rozdíly
5. Specifické potřeby jednotlivců
6. Gender otázka

Předpoklady vychovávaného jedince

rozlišujeme fyzické, psychické, vlivy vnějšího prostředí a dosavadní úroveň vzdělání

fyzické: uplatňují se hlavně ve výchově estetické a tělesné

týkají se celkové tělesné zdatnosti, zdraví a uvolněnosti a anatomie těla

důležité jsou také požadavky na citlivost smyslových orgánů

mnoho fyzických předpokladů překračuje do psychických předpokladů

psychické: týkají se především schopností a nadání pro určitou činnost

základem rozvoje schopností jsou vlohy a schopnosti samy jsou pak výsledkem vývoje jedince

schopnosti existují ve vývoji, proto je těžké předvídat, do jaké míry se rozvinou

závisí na mnoha okolnostech – podmínky života, předchozí výchova, vzdělání atd.

vlivy vnějšího prostředí: rodina, zájmové kroužky, různé skupiny a organizace

školní kolektiv a prostředí

vliv ekonomické a politické situace státu

příslušnost k etnické skupině, pohlaví

vliv kulturního prostředí

dosavadní úroveň vzdělání: výchova a vzdělání nevychází většinou od počátku, ale navazuje i na: dosavadní všeobecné i odborné vzdělání získané v minulosti

dovednosti a návyky jedince

názory na skutečnost

Pokud dosavadní úroveň vzdělávání nepostačuje či nevyhovuje dalšímu výchovně-vzdělávacímu procesu, může dojít k převychování jedince

Pro výchovu jedince je důležitá také charakteristika učitelů, třídy a školy a také kvalita vyučování.

Postavení ve výchově

Jedinec by měl být vychováván tak, aby se svým působením a chováním stal co nejprospěšnější společností. Měl by být schopen odpovědně a kvalifikovaně plnit své sociální role. Pro žáky jsou nejčastěji jejich vzory v životě rodiče, ty mají také největší vliv na jejich edukaci. Pedagogové mohou výchovu pouze doplňovat svými názory a usměrňovat vychovávaného jedince. Existuje několik typů výchovy:

Tradiční model výchovy: jednostranné působení pedagoga na žáka. Ten od něj přijímá informace, provádí jeho pokyny a napodobuje a respektuje jeho postoje ke skutečnosti

Moderní pedagogické myšlení: v čele stojí aktivita žáka, který se projevuje aktivitou ve výuce, v přístupu k učivu, v řešení úkolů.

Současná pedagogika usiluje o výchovu, která na jedné straně respektuje autoritu pedagoga odpovídajícího za dosahované výsledky a na druhé straně umožňuje uplatnění aktivity a iniciativy žáka.

Rovnost šancí ve škole a společnosti

Každý žák má právo na vzdělání bez ohledu na pohlaví, sociální původy aj. (mezinárodní právní podoba v Úmluvě o právech dítěte)

Ve skutečnosti jsou tyto zákony porušovány např. **soukromými školami**, které vzdělávají pouze toho, kdo má peníze. Kdo má nedostatek finančních prostředků, nemůže na tuto školu nastoupit.

Individuální rozdíly

Každý jedinec má jiné návyky, inteligenci a styly, jako je styl a tempo učení.

Individuální výuka se týká jednotlivých žáků např. ve speciálních třídách na speciálních školách.

Intelligence: je vybavenost člověka pro abstraktní myšlení, kreativní výkony, schopnost adaptace. Měří se tzv. inteligenční kvocient (IQ), kterým se kvantitativně určují některé intelektové schopnosti jedince. Dělí se na různé druhy (fluidní, krystalické).

Specifické potřeby jednotlivců

Potřeby, které se týkají: **talentovaných žáků** (nadaných)

handicapovaných žáků (tělesně, duševně či smyslově postižení)

Pro tyto žáky by se měl vytvořit individuální studijní plán, přístup a hodnocení. Na tvorbě celého programu by se měli podílet jak učitel, tak rodiče, psycholog, speciální pedagog, lékař i sám žák.

Nadání: komplex charakteristik osobnosti zahrnující zejména rozvinuté kognitivní procesy (vnímání, tvořivost atd.), znalosti (z určité oblasti vědění), vysokou motivaci a sebehodnocení
Zvláštní typy výchovy: **principy akcelerace:** umožnění postupu v učivu a celkovém vzdělání rychlejším tempem

principy rozšiřování: výchova na základě širších osnov a učiva

Integrace: zapojování tělesně a duševně postižených do společnosti, vyšším stupněm je inkluze.

Úkolem těchto žáků není zvládnout učivo v souvislostech s hodnocením, ale důraz je kladen na přínosy pro žáka.

Gender otázka

Týká se sexové diference tj. rozdílů mezi chlapci a děvčaty. V současnosti se tyto rozdíly stírají a srovnávají. Rozdíly se také projevují už v raném věku dětí. Rodiče používají na své děti v komunikaci „sexově odlišný jazyk“. Zkoumají se také rozdílné předpoklady k učení u dívek a chlapců.

Použitá literatura:

Průcha Jan: Moderní pedagogika (Portál 2002)

Jůva Vladimír: Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium (Paido 2001)

Průcha Jan, Walterová Eliška, Mareš Jiří: Pedagogický slovník (Portál 2003)